

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:
Cím: *Bpest rejtelvei.*

Forrás: *Alkotmány*

Bp. (Hely) *1913 VII/6* (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *708*

Hely *Iparműv. leír.*

Idő *"1913"*

Személy

HIREK.

Budapest, július 5.

Budapest rejtelvei.

1. Az Orsz. Magy. Iparművészeti Muzem.

Elég nagy alkotmány. Csak 2,200.000 koronába került. Amit meg betakar, amennyi pénzt évente felemészt, annak a jó Isten meg az állami számvevőszék a megmondhatója.

Nem panaszojzuk föl! A kulturáért illik áldozni; az iskola se jövedelmez, mégis örömnünk telik benne; büszkeségünk, ékszerünk minden tanintézet, ahol gyermekeink tanulnak. És ezerszer fizető mag minden muzeum, ahová évről-évre, napról-napra beláthatatlan sora a tudásra éhes, szépre szomjas emberfiaknak zarándokol.

De hát az olyan muzeum, ahol enni nem, csak inni lehet. Tanulni nem, csak szép holmikon bámészkodni lehet, az vajjon micsoda?

Az kérem Budapest első számú rejtelve!

Kicsi gyermek voltam, mikor kijártunk az Andrassy-uti Mücsarnokba képet nézni. Makart-virágzás idején volt:

Bekukkantottam kandi gyermekszemmel az alagsorba, mert holmi tálak csillogtak felém.

— Oda fiam hiába megyünk, sötét is, zsfolt is, nem igen látsz semmit — majd ha megnősz...

Ma az unokámnak adhatnám körülbelül ugyanazt a tanácsot:

— Oda fiam hiába megyünk, világos ugyan, cifra ugyan, hely vagyon benne elég, de amit látsz. nem tudod micsoda; majd ha megnősz...

Harmincöt év óta nem értünk rá, hogy ami kincset összevásároltunk és kiállítottunk, rá-írjuk, hogy micsoda!!!

Harmincöt év óta nem értünk rá, hogy a hivatalos katalógust megszerkesszük! Remegnünk kell, ha valami külföldi szakember ide vetődik. Annak persze első dolga a nagy katalógust elkérni, — vajjon mit szól Magyarország balkáni nivójához, hogy drága pénzen vett műkinesek mint Csáky szalmája hevernek kazalban.

Mert csakugyan kazal ez a pompás palota, villával hányták össze gyűjteményeit, szóró lapáttal szórták földre a magyarázó cédulákat.

A szóró lapát ugyan sűrű lehetett, mert kevés cédula hullott ki belőle; ami hullott is, az se a maga helyére. Amit elvégre még egy magyar királyi szórólapáttól sem lehet elvárni.

Igy történhetett, hogy a legtöbb szekrény legtöbb műtárgya chiffrizott irás a legtöbb látogató szemében. Legföljebb azt olvassa le egy-egy szekrényben tiz céduláról (ezt már nem a szórólapát szórta), ha ugyan a megfakult betűt szeliden takargató por megengedi, hogy X. Y. ur ajándéka.

— Hogy a tündérszép előcsarnokban árulnak katalógust?

Tudja Isten, azok a furcsa nyugatiak úgy le-szoktatták az ember orrát a katalógus-turástól. Manapság az a divat, hogy katalógus nélkül járnak Európa muzeumait, aztán kijövet megveszik és odahaza pompás kézikönyvszámba megy még a pár filléres is, olyan pontos és kimerítő tájékoztatást ad nemesak erről meg amarról a műtárgyról, de az illető porcellán, butor, ötvösmunka készítményéről és stílusról.

Nem merem e helyt fel sem említeni a muzeumok fejedelmeit; a londoni British Muzeumot, amely mint édesanya öleli keblére a nap minden órában tudásra szomjas gyermekeit az egész világnak, ahol minden, de minden, az Elgin-márványoktól a csöppnyi-csöpp japán zsinórtartó faragott gombocskájáig úgy van leírva, megmagyarázva, egész genealógiája felsorolva, hogy a magyar ember — mint mindenütt egész Angliában — folyton azt forgatja eszében:

— Uram Istenem, hogy tudták ezek ezt meg amant ilyen tökéletesen, ilyen lelkiismeretes pontossággal, ilyen megdöbbentő célszerűen megcsinálni?

Nem hozakodok elő a párisi Louvre királyi pompájával, a Musée des Arts et Métiers egyszerűbb berendezésével sem, hiszen az előbbi méltán egyeduralkodója a világ minden gyűjteményének, az utóbbi pedig minden iparművészeti technikának külön-külön helyiséget, szekrényt szentel és abban bemutatja kezdő fázisától a kész műtárgyig minden fokozatot, mellékelvén olyan világos leírást, hogy a legbonyolultabb eljárás is világos előtted.

Nem, nem szabad ennyire ágaskodnunk még művészi igényeinkben sem. De kérdem, hogy Lipse vagy Köln vagy Drezda városa költött-e annyit egy-egy muzeumára, mint a magyar állam a maga egyetlen iparművészeti muzeumára.

És mégis hálás szívvel gondolok Drezda igen jelentéktelen szoborgyűjteményére, közelebbről e gyűjtemény ajtófélfáira, ahová olyan jó magyarázó szövegeket ragasztottak. És nem sajnáltam több fél napot a kölni kanonok aján-

dékozta Wallraff-Richartz muzeumtoi sem es jegyzőkönyvem teleirt lapjai tanuskodnak róla, hogy például a Rajna medence római világa felől mennyi becses utbaigazitást kaptam.

Es nem kell amellett bizonykodni, hogy a csekélyebb értékű műtárgy szakavatott felírásokkal neve őbb hatásu, mint Golkonda kincsei néma szerepükben.

Budapest amatőrjei egyszer régen összeesküdtek, hogy ha már nem bírják kivárni a kiállított műtárgyak alá a keresztlevelet, a maguk felelősségére széjjel szabdalják a katalógust és becsempészik illető szekrényeikbe.

E sorok írója mint porcellán-rajongó e bájos, törékeny szépségeket vállalta. Midőn azonban a francia porcellán-művészet remekeihez ama mélyértelmű magyarázatot kellett volna mellékelni, amelyet a hetedik kiadásu kalauz 59. lapja szó szerint így közöl: *150. sz. szekrényben finom porcellán tárgyak különböző gyárakból*, — lemondott megbizatasáról! Ne őt terhelje hát a felelősség, ha 1913 junius 19-dikén ki tudja mióta, ott diszelgett e szakszerű magyarázat. Szomszédja nem kevesebb elmeéllal közli: *148. sz. szekrény Ékszerek, középen Lalique francia mester négy jeles alkotása, «jobbra» norvég ékszerek*. És tréfás évődéssel titkolja el a baloldali ezüst repkényes ékszer életben és mibenlétét.

Ott van megbecsülhetetlen értékes és szerföltött tanulságos gyűjteménye a Zsolnay-gyárnak. Első kezdetleges tapogatódzásától, primitiv paraszti hatásaitól, el-eltévelyedéseitől egészen a gyönyörű stilusos megoldásokig minden fázisát a gyárnak mutatja egy-egy jellemző darab. De ki vesz róla tudomást a nagy közönség köréből, ha nem figyelmeztetik reá?

A keleti fém- és lakk-munkák tőbe-hegybe keverődnek egy-egy szekrénybe. Japán és kínai, perzsa és indus, kínai és perzsa, nem hogy okulásra szolgálna, de a stilus-keresőt határozottan zavarba hozza. Mert nincs mellette a felírás, hogy ez pedig kínai, amaz pedig japán.

Megtörtént az is, hogy katalógussal fegyverzett látogató kétségbeesetten kereste a — mondjuk — 29-dik után szokásos 30. sz. szek-

rényt és megtalálta végül az ... antipoduson. 1913 június 19-dikén sugárzó nyári délben volt egy kongresszusi idegennek az a kaján kívánsága, vezessem el az Iparművészeti Muzeumba. Nyilvánosan mondok köszönetet mindenkinek, szolgálától kezdve fölfelé, azért a mentőeszméért, hogy sűrű homályba függönyöztek a termeket. Amiért látogatónk jórészt bosszankodással töltötte idejét, de legalább nem ért rá szemügyre venni a dolgokat.

Milyen csodálatos, hogy a Ráth György Múzeum oly hamar rendeződött és az Andrassy Dénes-féle hagyaték katalógizálása is záros határidőre készült el. Ha jól emlékszem, mind a kettő egy-egy éven belül fészülködött ki; a mi szegény hamupipókéknk, gyönyörű Iparművészeti Múzeumunk harmincöt év óta várja a szorgos, lelkiismeretes, egyedül neki élő múzeumi igazgatót!